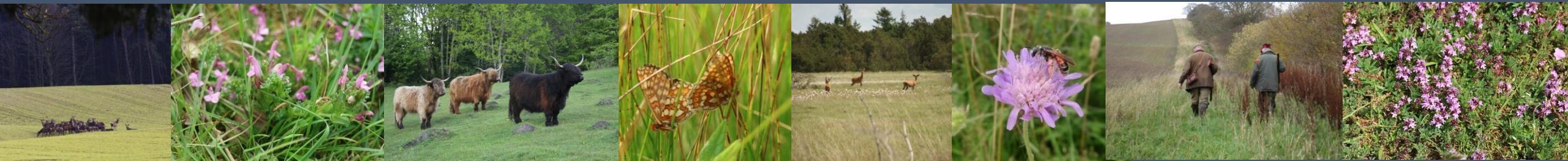
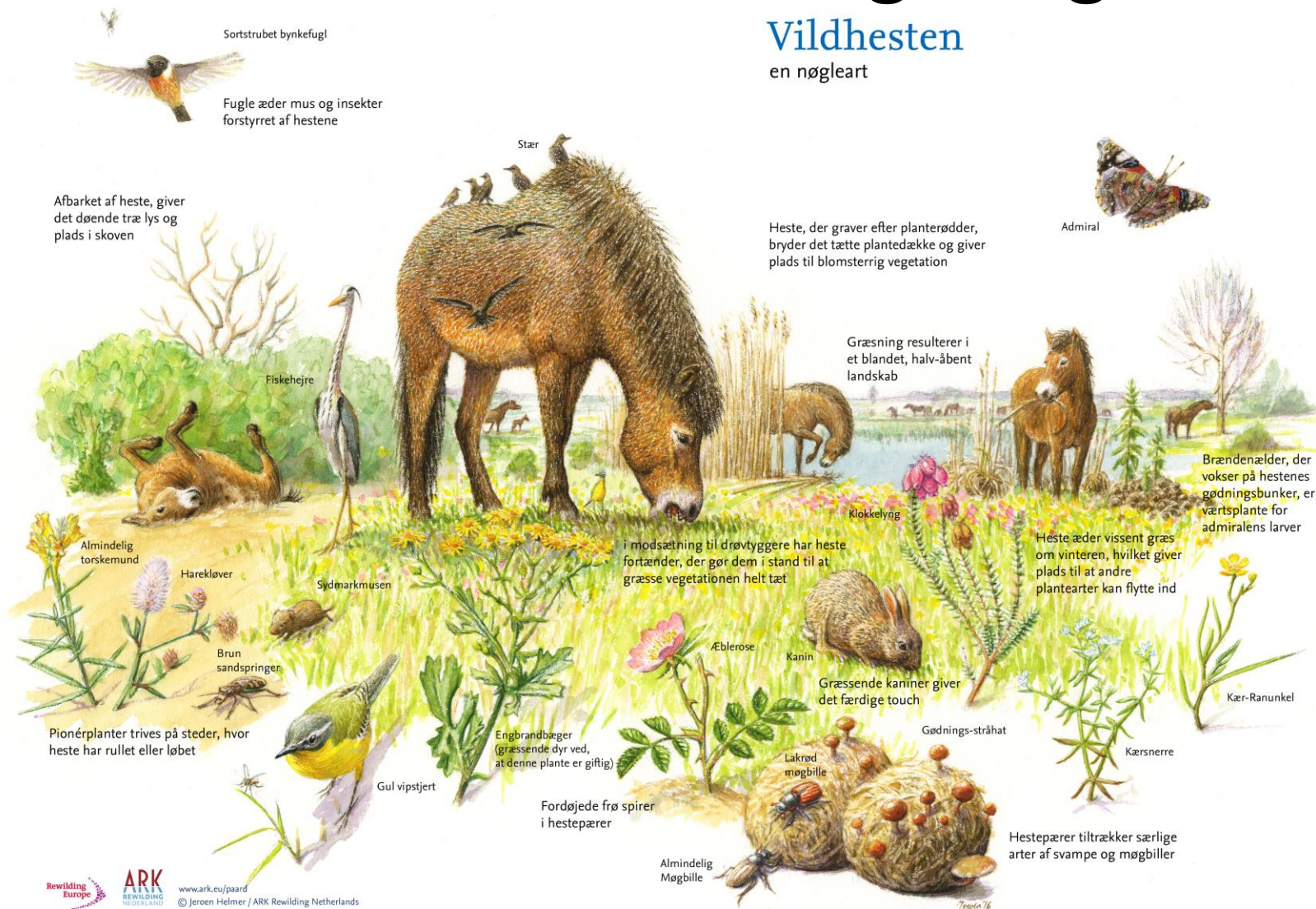

Jagt og naturforvaltning

Hvorfor har naturen brug for græsning?

Sortstrubet bynkefugl

Fugle æder mus og insekter forstyrret af hestene

Vildhesten en nøgleart

Afbarket af heste, giver det døende træ lys og plads i skoven

Heste, der graver efter planterødder, bryder det tætte plantedække og giver plads til blomsterrig vegetation

Græsning resulterer i et blandet, halv-åbent landskab

Brændenælder, der vokser på hestenes gødningsbunker, er værtsplante for admirals larver

Heste æder vissent græs om vinteren, hvilket giver plads til at andre plantearter kan flytte ind

i modsætning til drøvtyggere har heste fortænder, der gør dem i stand til at græsse vegetationen helt tæt

Græssende kaniner giver det færdige touch

Pionérplanter trives på steder, hvor heste har rullet eller løbet

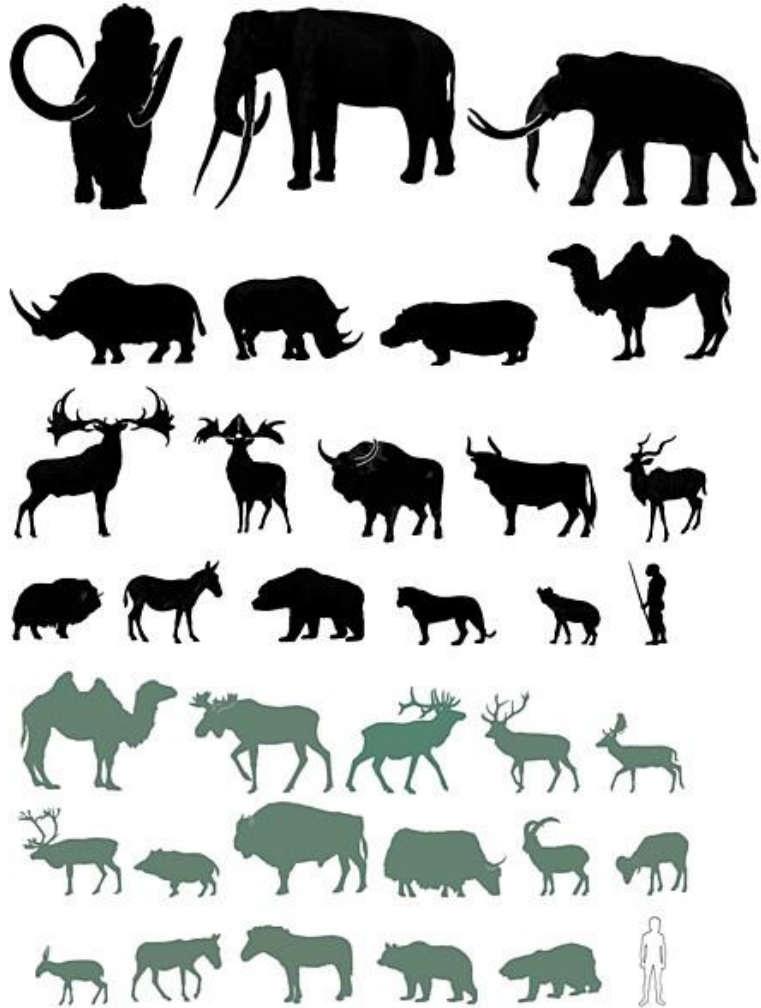
Engbrandbæger (græssende dyr ved, at denne plante er giftig)

Gødnings-stråhat

Fordøjede frø spirer i hestepærer

Hestepærer tiltrækker særlige arter af svampe og møgbiller

Lang historik med sameksistens

Tætheden af hjortevildt i Danmark er langt under bærekapaciteten

Naturlige tætheder af store planteædere i varierede danske økosystemer: 70-250 kg/ha

MEN tætheder på *den frie vildtbane*: 0-15 kg/ha

Naturpleje som driftsform i landbruget

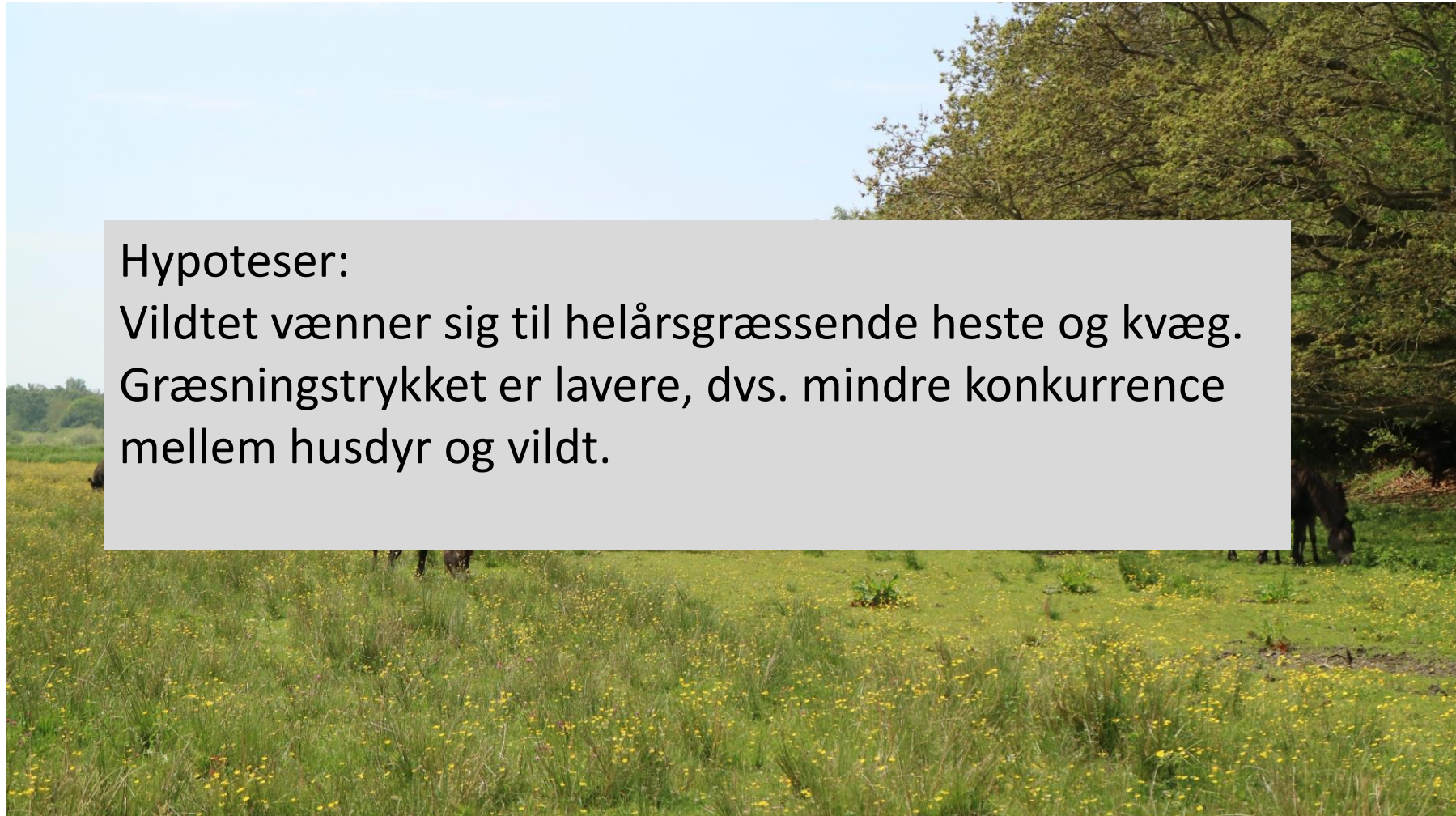
Hypoteser:

Sæsongræsning giver en uvant forstyrrelse i landskabet for vildtet.

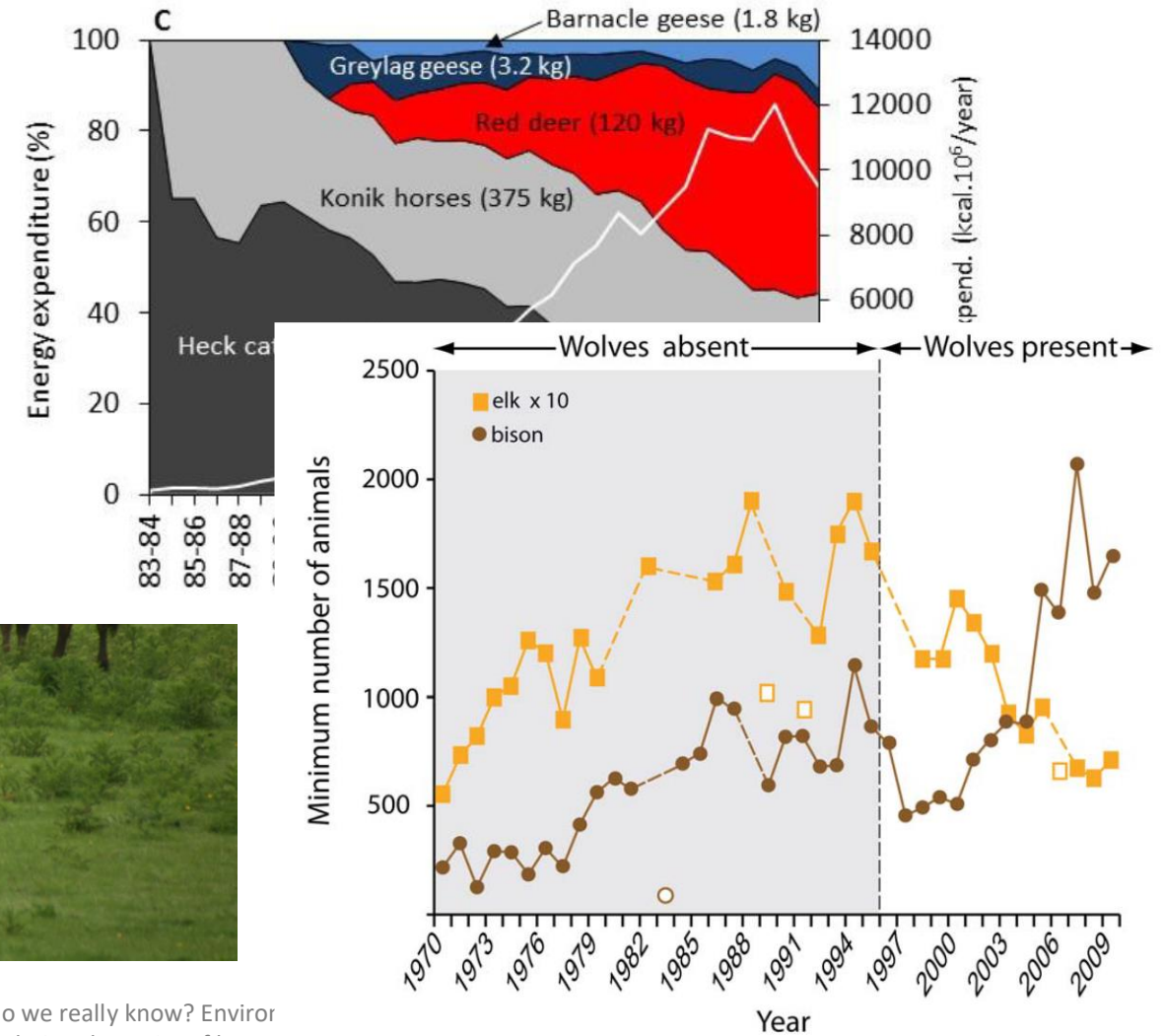
Overgræsning resulterer i fødekonkurrence med vildtet.

...versus rewilding

Hvad viser studier fra udlandet?

Schieltz JM, Rubenstein DI. Evidence based review: positive versus negative effects of livestock grazing on wildlife. What do we really know? *Environ Biol Fish*. 2011;92(1):1-11.
 Cornelissen P. Large herbivores as a driving force of woodland-grassland cycles : the mutual interactions between the population dynamics of large herbivores and the vegetation. *Vegetatio*. 2001;153(1):1-11.
 Ripple WJ, Painter LE, Beschta RL, Gates CC. Wolves, elk, bison, and secondary trophic cascades in Yellowstone National Park. *The Open Ecology Journal*. 2011;3(1):1-11.

Displacement Effects of Conservation Grazing on Red Deer (*Cervus elaphus*) Spatial Behaviour

Fabio Weiss^{1,2,3} · Frank Uwe Michler³ · Benjamin Gillich^{3,4} · Jörg Tillmann⁵ · Simone Ciuti⁶ · Marco Heurich^{2,7,8} · Siegfried Rieger^{1,3}

Received: 13 January 2022 / Accepted: 27 July 2022 / Published online: 22 August 2022
© The Author(s) 2022

Abstract

Conservation grazing uses semi-feral or domesticated herbivores to limit encroachment in open areas and to promote biodiversity. However, we are still unaware of its effects on wild herbivores. This study investigates the influence of herded sheep and goats on red deer (*Cervus elaphus*) spatial behavior by testing (i) the probability of use of areas grazed by livestock, as well as adjacent areas, when live these areas when sheep and goats are temporarily absent and (ii) the probability of use of these areas when conservation grazing practice ends. Using GPS-telemetered red deer, we modelled their use of areas grazed by sheep and goats, using mixed-effects logistic regression. Red deer used areas less during conservation grazing. This effect mostly persisted with selection of red deer were detectable up to 3000 meters away from habituation or adaption. For the first time, we demonstrate that conservation grazing affects the spatial behavior of red deer.

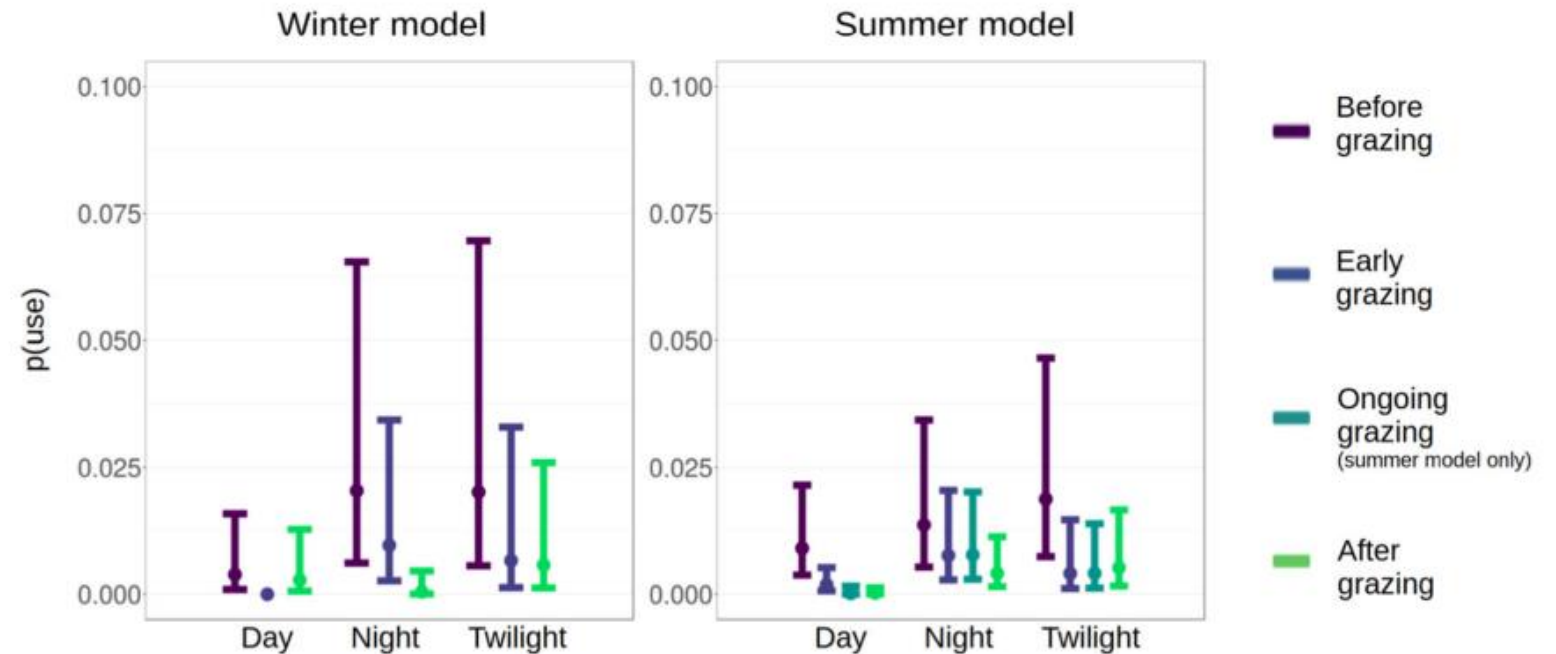

Fig. 2 Effects of the different treatments during winter (left) and summer (right) on the direct use of the grazing sites as estimated by logistic regression. The y-axis represents the probability of use by red deer

Space–time interactions between free-ranging red deer (*Cervus elaphus*) and grazing livestock on a fenced pasture

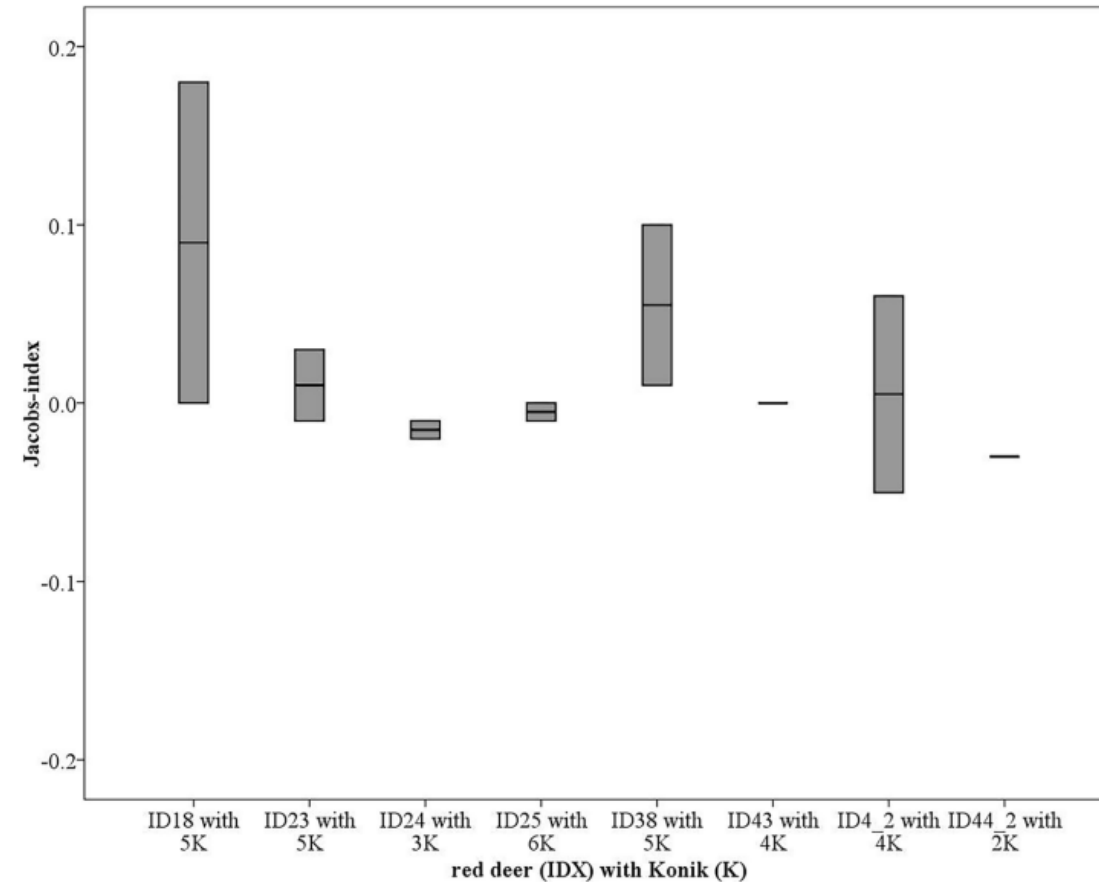
Benjamin Gillich^{1,2} · Frank-Uwe Michler¹ · Caroline Stolter³ · Antje Lorenz⁴ · Katrin Metzke⁵ · Sabine Tischew³ · Siegfried Rieger¹

Received: 25 May 2022 / Revised: 4 May 2023 / Accepted: 10 May 2023 / Published online: 26 May 2023
© The Author(s) 2023

Abstract

Livestock farming, which produces milk and meat, is practised by nearly all cultures. But in addition to other fundamentally important roles, one of which is the maintenance of open landscapes, which in turn rare plant and animal species. Whether wild large herbivores, such as red deer (*Cervus elaphus*), benefit the open landscapes is unknown, and there are conflicting views on the nature of the interaction between them. To investigate this question, we studied interactions in space and time between red deer and livestock in eastern Germany. First, we used faecal pellet counts to determine whether red deer were using the fenced pasture and that livestock used the entire available pasture. Second, we fitted ten red deer, as well as eight Konik horses (*Equus caballus*) and eight Heck cattle (*Bos taurus*) with GPS-collars. These data allowed us to perform analyses of space–time interactions. The faecal pellet data showed that red deer did indeed use the fenced pasture and that livestock used the entire available pasture. Further, we verified a neutral space–time interaction between red deer and livestock within the pasture. This indicates a negative effect of the presence of livestock on red deer inside the pasture. For these reasons, we recommend grazing by cattle and horses can maintain open landscapes without detrimental effects on the use of the

Fig. 3 Temporal interaction between red deer and Konik horses in the study area Oranienbaumer Heide from 28 January 2016 to 23 April 2018. Jacob's index ranges from +1, if animals used the same area at the same time (attraction), to −1, if they use the same area only at different times (avoidance). The value zero represents a neutral behaviour between the animal species. Boxplot middle bar = median. Box = first and third quartiles

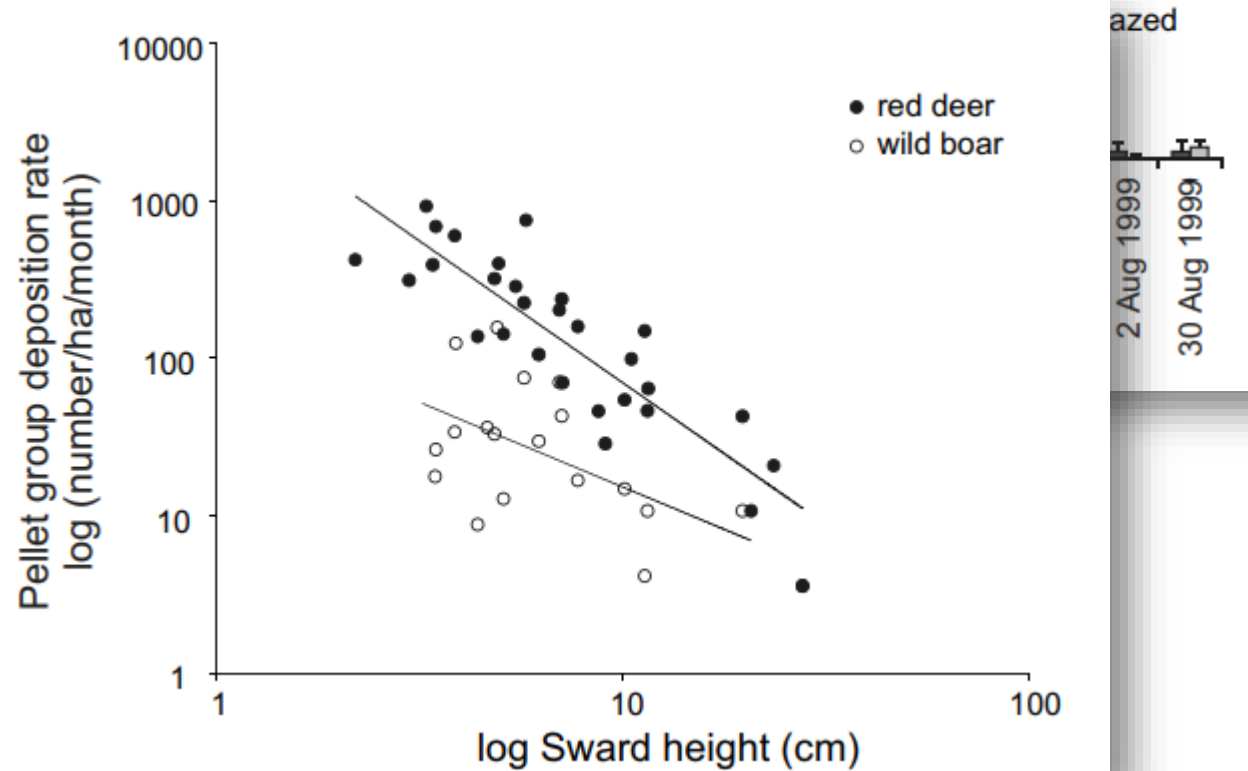
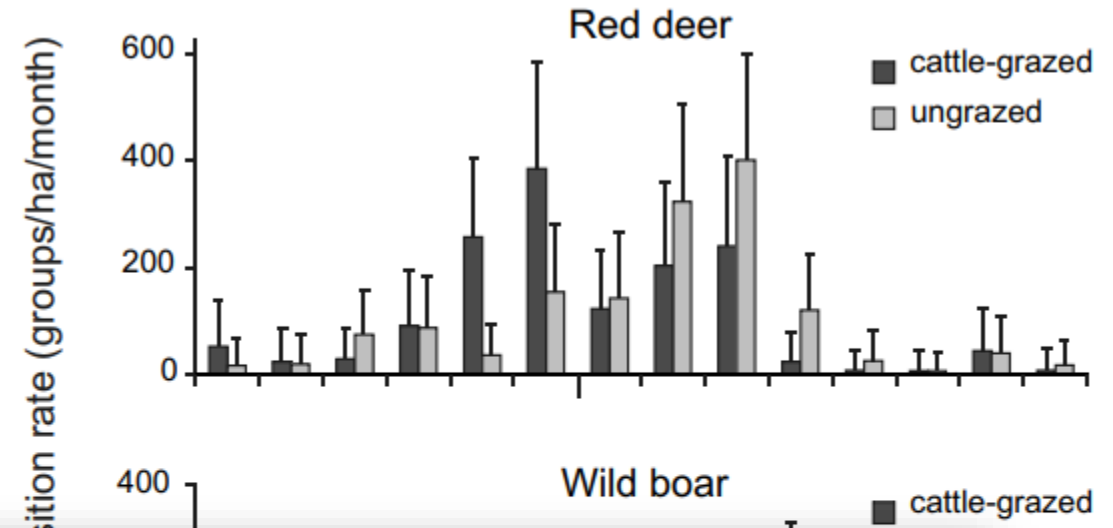

Facilitative and competitive interactions between sympatric cattle, red deer and wild boar in Dutch woodland pastures

A. T. KUITERS, Geert W. T. A. GROOT BRUINDERINK
and Dennis R. LAMMERTSMA

Kuiters A. T., Groot Bruinderink G. W. T. A. and Lammertsma D. R. 2005. Facilitative and competitive interactions between sympatric cattle, red deer and wild boar in Dutch woodland pastures. Acta Theriologica 50: 241–252.

Use of cattle-grazed and ungrazed woodland pastures by red deer *Cervus elaphus* Linnaeus, 1758 and wild boar *Sus scrofa* Linnaeus, 1758 was investigated monthly by measuring dung-deposition rates. Cattle *Bos taurus* grazed pastures year-round, with peak intensities during the growing season (May–September). Red deer and wild boar grazed pastures primarily during autumn and winter (October–April) when cattle occupancy was at a minimum. The lower occupancy of cattle in pastures from November to April was interpreted as the result of competition with red deer. Mean sward height in this period fell below 6.5 cm. In autumn and winter a negative relationship was found for red deer and wild boar occupancy with sward height, which indicated that red deer and wild boar preferred swards previously grazed by cattle. At the start of the growing season, when cattle occupancy in the pastures increased, red deer switched their habitat preference and almost totally disappeared from pastures to use alternative feeding grounds. Interpretation of the results lead to the conclusion that

FACILITATION OF RED DEER GRAZING BY CATTLE AND ITS IMPACT ON RED DEER PERFORMANCE

BY I. J. GORDON*

Large Animal Research Group, Department of Zoology, 34A Storey's Way,
Cambridge, CB3 0DT

SUMMARY

(1) Cattle (*Bos taurus* L.) were removed from the Isle of Rhum, Scotland, in 1957. They were reintroduced into one area of the island in 1970 and graze on areas occupied by red deer (*Cervus elaphus* L.).

(2) Winter use by cattle of pasture dominated by *Molinia caerulea* L. led to a reduction in the biomass and availability of green grass in the spring than in the ungrazed area.

(3) In the spring, deer preferentially grazed areas that had been grazed by cattle in the previous winter.

(4) There were more calves per hind in the area of the island which had been grazed by cattle in another area which was relatively unaffected by cattle grazing. This was not affected by the reintroduction of cattle.

(5) The implication of these results is that cattle could improve the performance of red deer, and possibly sheep, over large areas of north-west Scotland.

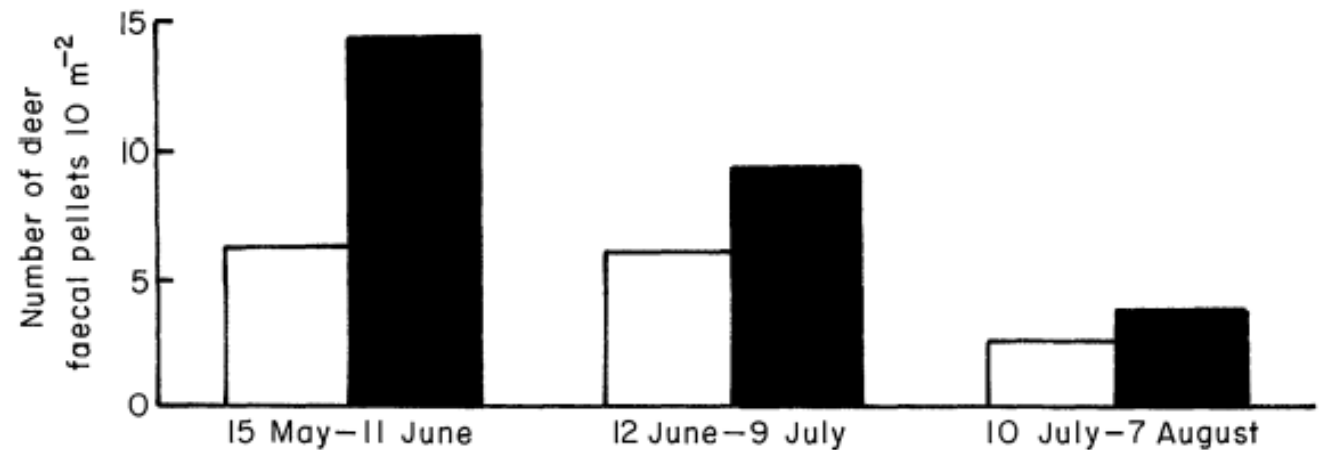
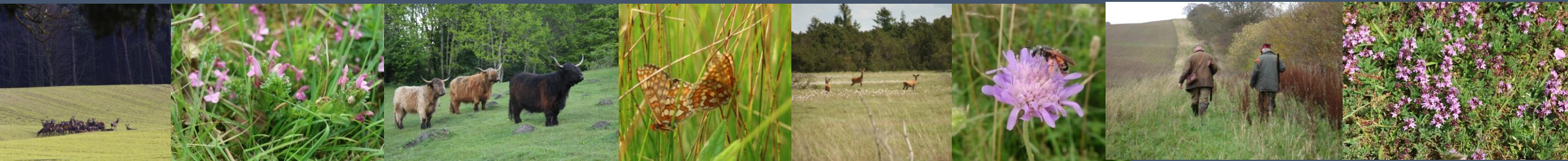

FIG. 3. Total number of deer faecal-pellet groups on cattle-grazed and cattle-excluded plots during each of the 3 months of the study: grazed ■, and ungrazed □ by cattle during the previous winter.

Generel lav tæthed af store planteædere i landskabet betyder stort potentiale for flere græssende dyr – husdyr og vilde dyr.

Helårsgræsning med kvæg og heste vil være et betydeligt positivt bidrag til biodiversiteten.

Etablér store folde på tværs af naturtyper og skov.

Hvilke udfordringer og løsninger er der i sameksistens mellem jagt og naturforvaltning?

Torsdag d. 11/01-2024

Hanne Juncher Fris, Jagt- og Naturkonsulent

Præsentation

- ★ Hvilke udfordringer møder jeg i min rådgivning?
- ★ Det, der virker
- ★ Natura2000-område 38; Bredsgård Sø
- ★ Den gode proces og det, der virker!
- ★ Hvorfor er græsning godt for jagten?
- ★ Fokus og viden om naturpleje kan give bedre jagt

Hvilke udfordringer møder jeg i min rådgivning ift. naturpleje og jagt

- ★ "Jagt og vildtpleje er ikke vigtigt!"
- ★ "Et 'stort' hegn er uigennemtrængeligt for vildtet!"
- ★ "Mange køer på arealet levner ikke mad eller skjul til vildtet"
- ★ "De afgræssende dyr skræmmer vildtet væk"

Det, der virker

- ★ Det virker, når jægeren forstår hvorfor naturpleje er vigtigt. Det virker, når jægeren bliver ambassadør for arealet, naturtypen eller blomsterne.
- ★ Det virker, når myndigheden eller naturplejeren forstår hvorfor jagt er vigtigt.
- ★ Det kræver åbenhed, tillid, anerkendelse, viden og tid 😊
- ★ Samarbejdet i LIFE IP Natureman projektet, har vist vejen til den gode proces.

LIFE IP Natureman og muligheder gennem projektet for lodsejerne

Formål: Fokus på at bevare og beskytte naturtyper; rigkær, kildevæld og overdrev i 11 Natura2000-områder, fordelt på 8 kommuner.

<https://life-natureman.dk/>

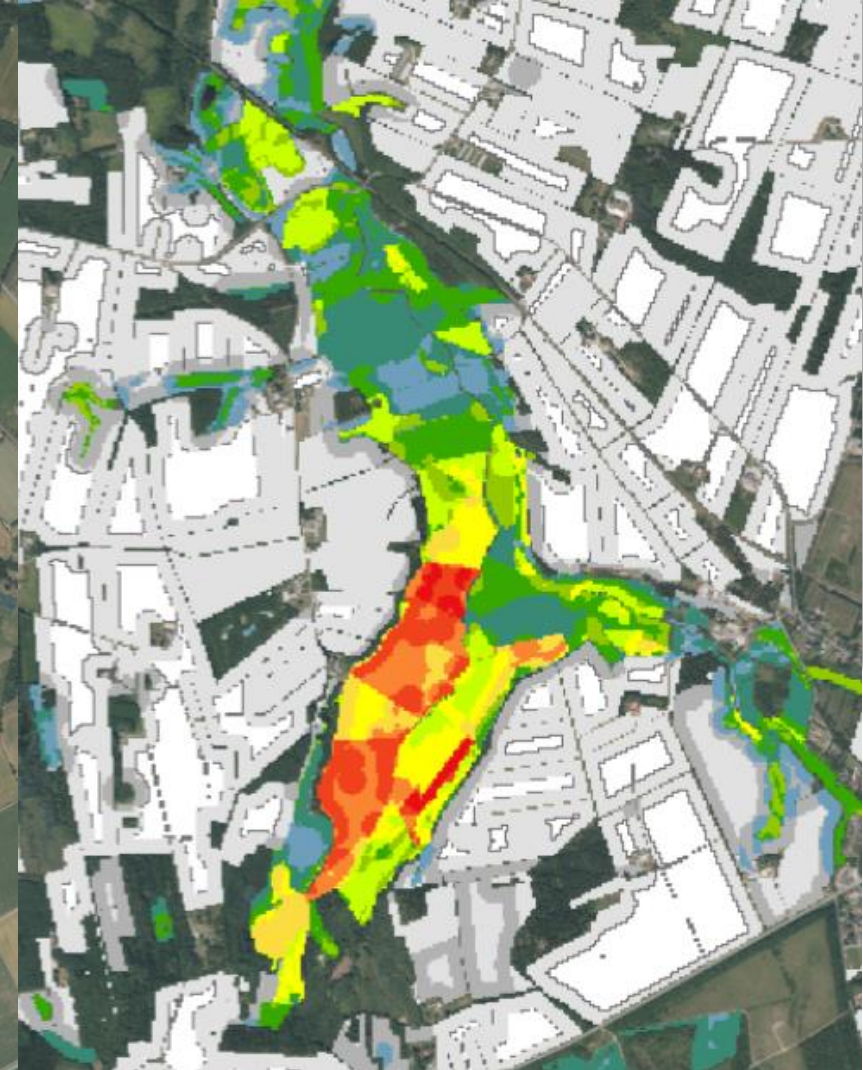
Projektområdet skal ligge indenfor Natura2000-område

Muligheder der åbner sig for dig som lodsejer:

- 1. Omkostninger forbundet med ansøgninger**
2. Afprøvning ny teknologi
- 3. Naturrådgivning**
- 4. Naturprojekter**
- 5. Fokus på særlige arter**
6. Naturlig hydrologi
7. Rydning og bekæmpelse af invasive arter
- 8. Opstart af dyrehold til afgræsning**
- 9. Etablering af fællesskaber**
10. Stier og rekreative tiltag
11. Biomassehøst
12. Jordfordeling

Bredsgårde Sø, fredning og afgræsning

- Natura2000-område 38: Bredsgård Sø
- Bredsgård Sø, fredningen:
 - 171ha
 - Bevare geologiske og botaniske værdier
- §3 Natur og habitatnatur
- Hængesæk, rigkær, kildevæld, surt overdrev, stilkege-krat, skovbevokset tørvemose
- HNV 12

Den gode proces

★ Rammeaftale:

- At få græsning etableret på så stort et område som muligt
- At indhente aftaler om så store hegn som muligt
- At der arbejdes med sammenbinding af natur

★ Naturvandring

★ Opstart ERFA gruppe

Dato:	Natureman – Landmanden som naturforvalter Subregion N38-1
Personlige forhold	
Navn:	
Bopælsadresse:	
Tlf. nr. og mailadresse	
Ejendommens arealer og husdyr	
Nuværende anvendelse af areal/er? (slæt/afgræsning/ andet)	
<u>Husdyr</u> Type og art Antal	
Interesse i at få arealet afgræsset?	
Interesse i samarbejde med dyreholder?	
Hjælp til hegnsansøgning?	
Søges der grundbetaling og/eller MVJ-tilsagn til arealerne?	
Er du interesseret i at vi kontakter dig igen vedr. afgræsning?	
Kunne du være interesseret i et stisystem i området?	
Andre bemærkninger	

Blank seglmos og Gul stenbræk

Blank seglmos

Kilde: MST, foto: Dagmar Kappel Andersen

Gul stenbræk

Foto: SVANA

- ★ Der skal viden om arter, og pleje til, for at få et ejerskab til indsatsen! Det formidles til temaaften, natur- og blomsterture ud i felten kun for lodsejerne.
- ★ Vidensdeling, og hvordan det også har betydning for god, og måske bedre jagt.

Hvad betyder græsningstæthed og jagt?

Gør det så vildt som muligt

Græsning

Økosystemfunktion							
Type af effekt	Maskinel biomassehøst	Intensiv sommer- græsning	Sommer- græsning	Rotations- græsning	Vinter- græsning	Helårs- græsning	Vild- græsning
Hæmme tilgroning	+++	++	+	+	++	++	++
Hæmme konkurrenceplanter	+++	+++	++	++	+	++	+
Skabe blottet jord	++	+	-/+	+	+++	+++	+++
Abiotisk variation	-/++	++	++	++	+++	+++	++++
Sprede frø	-	+	+	+	+	++	++++
Kulstof variation	-/++	+	+	++	++	+++	++++
Blomstring	++	-	-/+	++	++	+++	+++
Hvirvelløse dyr	-	-	-/+	+	++	+++	+++
Lysstillede veterantræer	+	++	+++	+++	+++	+++	+++
Gødning til faunaen	-	++	++	+	-	+++	++++
Ådsler	-	-	-	-	-	-	++++

Hvor mange dyr skal der egentlig gå på arealerne?

Kilde: Rasmus Ejrnæs – på baggrund af Fløjgaard et al. 2021

Naturvandring med alle interesserede på arealerne v/ Bredsgård Sø

NATUREMAN NATURA 2000

NATURBINGO

Blank Seglmos	Djævelsbid	Vandmynte	Hjertegræs	Kær tidsel
Tormentil	Stjernestar	Leverurt	Tørvemos	Ærenpris
Bukkeblad	Topstar	Gul stenbræk	Sumpgræshoppe	Hjortetrøst

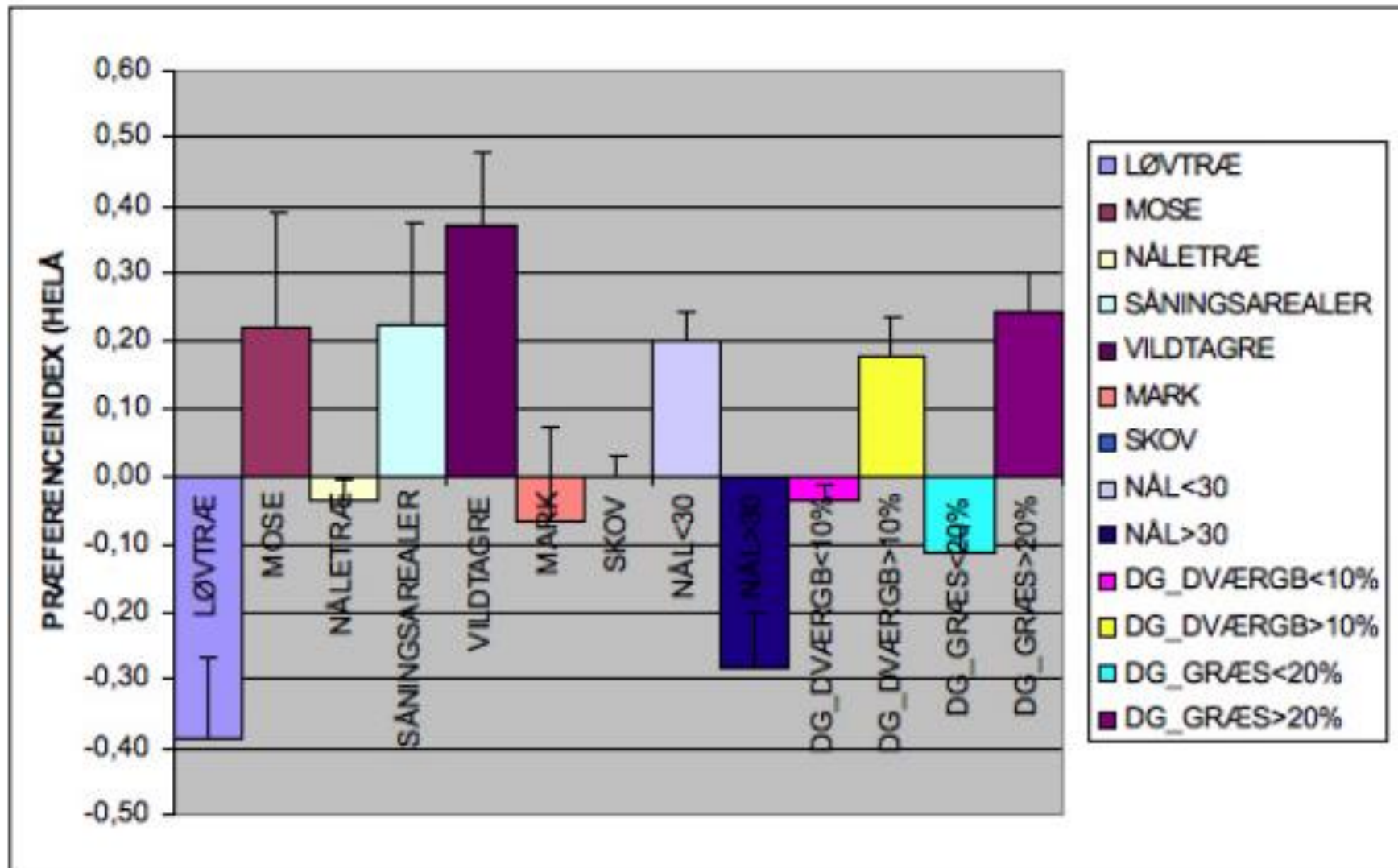

Hvornår er græsning godt for jagten?

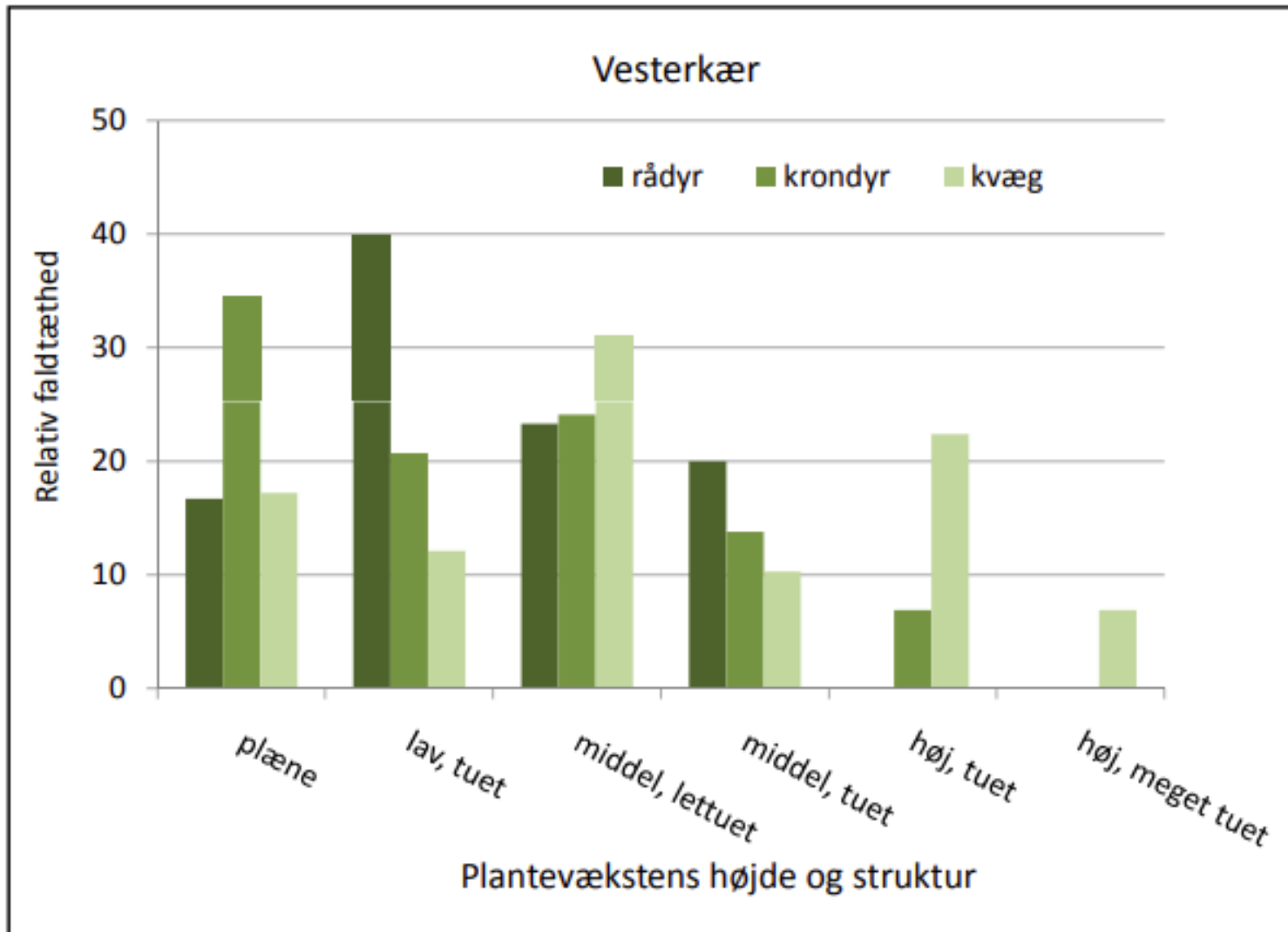
- ★ Græsning åbner op i førnelaget og skaber lys til bunden
- ★ Krondyr og råvildt foretrækker græssede arealer, med ny produktion af friske skud
- ★ Græsning kan forlænge fødeudbuddet for hjortevildt og gør flere urter og græstyper tilgængelige
- ★ Manglende græsning, vil for nogle naturtyper, medføre dominans af arter som ikke søges af hjortevildt hele året
- ★ Græsning giver større variation, flere arter = større fødegrundlag for vildt

Kronvildtets habitatvalg

Fødepræference

Andre gode råd

- ★ Anvend rolige dyr til afgræsning
- ★ Sørg for at der er skjulemuligheder på græsningsarealet, evt. frahegn.
- ★ Sørg for at der er altid er frisk, men ikke helt nednavet vegetation særligt i sensommer-efterårsperioden.

- ★ Gå i dialog med jægere vedr. særlige datoer!

- ★ Inviter altid alle parter med, når et nyt projekt skal startes op.
- ★ Vær nysgerrige på, hvad lodsejerne egentlig vil? Det kræver tid at få den viden og kan nogle gange kun opnås 1:1.

A landscape photograph showing a grassy field in the foreground, a line of trees in the middle ground, and a cloudy sky in the background. The text "Tak for opmærksomheden" is overlaid in the center of the image.

Tak for opmærksomheden